

rig geschreven.
het Hollandsch
ingewikkeld;
erlei restricties
aan; en het is
voord van zijn
amenvatting te
Het is ons te
denken karak-
ter van Dr
erde. Onze op-
denenetrant
en bij geen oogen-
oor ons gecon-
n Dr Thijs op
zeggen.

bizondere be-
schen Oud- en

tusschen beide

tusschen beide
thjem daarin

a we met het
Oud- en Nieuw

de die bedē-
n wy dit met
istius heden, en
Hebr. 13:8, dat
t voorwerp des
of in het Oude
deze gedachte

meer Coccejus
lenheid des
ten in de Be-
XI, § 325 v.).
es geloofs altijd
n verscheidene
gelovigen, ten
delingen en
(§ 325⁵).
Coccejus nu tus-
lijzen. We laten
e dispuut over
en van beteeke-
naast elkaar
Dr Thijs in „De

„uitwendig-
et Oude Testa-

Thijs:

Sinaïtische be-
den deze geeste-
niet aan al de
geschenken. Dat
te in verband, dat
g een schaduw-
ter droeg en de
st afbeelden. Het
werd gesteld tot
beelding van de
scaïtische kerk van
daarom nam het
nationale karak-
t bracht een ver-
mee.... Het
heel ontving uit-
verbondsweldaden
egeningen, die de
noesten afbeelden,
ver het weldaden
hooger en aard,
toch uitwendig.
35.) Een genade,
r het volk als ge-
uitwendigen aard

„verinner-
leuwe bedeeing:

r Thijs:

onder de nieuwe
eft dat nationaal
fig karakter een
nen. Ze is de be-
vervulling en de
zijn vervangen
estelijke werkelijk-
recht in de plaats
als natie het volk
us. Nu wordt het
rinnerlijkt en ont-
bondelingen, of de
de inwendige en
weldaden des ver-
3135).

ot dit verbond, dat
d van Christus be-
ook verworpen
Christus heeft toch
od niet voor ver-
ergoten (?) (3134).

Gods, u. h. Latijn.
Summa Doctrinae
t. 1701, VII, 81, b.
dispensationum, &

externa utique
minim pro populo
conditione (88, b).
ei ullove privilegio
fidem tum profi-
trat (88, b).

Is zoo eenmaal de „uiterlijkheid“ van het Oude- tegen de „verinnerlijking“ in het Nieuwe Testament over- gesteld, dan moeten wel de zwakheden, ja, lacunes, van het Oude worden uitgemeten, in tegenstelling met de kracht, de genadevolheid van het Nieuwe. Hooren we weer:

Coccejus:

Deze dingen behoren daar toe, op dat God tone, tot wat einde hy de Wet aan de Israëlieten door Moses gegeven heeft; niet namelijk, op dat hy het volk door de Wet soude bekeren, of ook geheel, ten minste het meeste deel, tot syn liefde en vrede brengen; in genen dele.... Waar uit (uit de ontroof van velen! K. S.) blijkt, dat den raad Gods (curs. van mij, K. S.) in het geven van de Wet met de „allergrootste vertooning niet anders geweest is, als aan te wijzen, dat gene Lere.... ook gene tugt.... genoeg is, om het herte des menschen onder te brengen tot vrede en liefde Gods sonder de genade des H. Geestes.... Schoon de Heilige in den Ouden Testamente ontfaangen hebben den Heiligmakenden Geest, die wrogt evenwel niet in haar die gesteldheid, die God den Vader en haar als kinderen betaamde, maar sy was in hen een Geest der Dienst- baarheid tot vrede. (§ 352, blz. 244/5).⁵)

Om niet te breed te worden, laten we het ditmaal hierbij, voor wat die parallellen betreft.

2

Nu versta men mij niet verkeerd. Ik denk er niet aan, Dr Thijs een neo-coccejaan te noemen, of — om op een bekende uitdrukking van Prof. Hepp een variant te geven — te beweren, dat hij een of anderen (cocce- jaanschen) „afgrond“ nadert. Daarvoor zijn de verschil- len weer te groot, en zijn er ook te veel voorbeelden aanwijsbaar van theologen, die op de genoemde punten eveneens de o.i. onjuiste thesen, hierboven gereleveerd, geponeerd hebben, zonder nog, voor wat de groote lijnen van hun denken betreft, in Coccejus' kielzog te varen.

Er zijn dan ook tegenover de punten van overeen- komst tusschen Coccejus en Dr Thijs, ook wel andere te noemen, waarin ze elk een anderen kant uit gaan. Ook ontbreken de gevallen niet — ik zeg dit, om allen schijn van ketterijacht te voorkomen — de gevallen, waarin b.v. ik zelf tegen Dr Thijs vóór Coccejus zou kiezen. Om één ervan te noemen: als Dr Thijs (3135) het „niet onberispelijk“ zijn van het oude ver- bond grondt op het feit, dat het „kon verbroken worden“ („van de zijde van het bondsvolk en daa- na ook van de zijde Gods“), dan hoor ik liever Coccejus. Deze toch geeft op meer dan één plaats een andere verklaring van dat „niet onberispelijk“. B.v. a.w. § 338, LVII, bl. 221, als hij zegt:

„Dat Verbond nu was wel niet... onberispelijk Hebr. 8:7. Want God bedong het gelove, maar in verwa- tinge van saligheid en heiligmakinge; en hy gaf hen middelerwijl het Land Canaan te besitten, en te bouwen, ten einde sy dat, als een erfenisse, en als een waarachtig verbeeltsel en pand der Hemelsche erfenisse, en de goederen deses levens omhelsen souden. Het welk niet geschieden konde sonder de verdrukkin- gen te vlieden en voor de selve te schrikken; en wel met meerder afkeer, als wy van naturen voor verdrukkingen en voor de dood hebben“⁶).

Men mag over deze poging tot verklaring van Hebr. 8:7 denken, wat men wil; men zal in elk geval waar- deering er voor kunnen hebben, dat Coccejus uit het „niet-onberispelijk“ zijn van het oude verbond nog geen redenen ontleent, om het ingrijpende woord „ver- breking“ (des verbonds van de zijde Gods) te gebruiken. Hij zoekt de oplossing van de exegetische moeilijkheid inzake dat „niet onberispelijk“ niet in een antwoord op de kwestie, of God het oude verbond Zijnerzijds verbreekt, om dan een nieuw te maken, ja, dan neen, maar in een antwoord op de vraag, of Hij in den nieuwen toestand, het nieuwe verbond, betere goederen geeft, ja, dan neen. Zoo verklaart Coccejus trouwens ook elders⁷). En in de richting, waarin hij hier zoekt, volg ik hem liever, dan Dr Thijs.

Is hiermee alle misverstand, als wilde ik van neo- „coccejanisme“ spreken, weggenomen, dan blijft thans te vragen, of onze gereformeerde theologie, in haar pogen, om een sluitende verbondstheorie te krijgen, den weg van Dr Thijs op moet, ook waar deze de verhou- ding tusschen Oud- en Nieuw Testament construeert op de aangegeven wijze. Omdat ik op die vraag ont- kennend antwoord, en die ontkenning vooropplaatsen moet, wil ik eigen mening straks kunnen geven, be- waar ik deze vraag voor een volgend artikel.

K. S.

5) Pertinent haec eo, ut declarat Deus, quo fine Legem dedit Israelitis per Moysen; non scil. ut per legem converteret eam gentem, aut etiam totam, saltem plerumque, ad amorem & timorem sui adduceret: NON.... Unde liquet, consilium Dei in danda Legi cum maxima evidentiā non aliud fuisse, quam ostendere.... Etiam Sancti in Veteri Testamento acceperunt Spiritum sanctificantem, is tamen non operatus est in ipsis cum affectum, qui Deo, ut Patre, & ipsis, ut Filiis, dignus esset; sed fuit in ipsis Spiritus servitutis ad formidinem (98, b).

6) 93, a.

7) Op Jer. 31, § 34: Unde etiam porro liquet, ipsa bona non esse per se anempta, hoc est, talia, ut illis meliora non fuerint expectanda. Nam, quae & foedifragi poterunt possidere, & in servitute habenda fuerint, non sunt optima. (Op. III, Comm. in Jer., 81.)

Rechtspersoonlijkheid der Kerken.

Deputaten door de Generale Synode van Amsterdam in 1936 benoemd voor advies inzake de zekerstelling van bezittingen der gezamenlijke Kerken, verzoeken ons opname van het navolgende:

Bij arrest van den Hoogen Raad van 13 Mei 1938 is uitspraak gedaan in dien zin, dat de Classis 's-Herto- genbosch van de Gereformeerde Kerken in Nederland rechtspersoonlijkheid bezit.

In verband met dit arrest achten Deputaten het ge- wenscht eenige mededeelingen te doen.

De Synode van Middelburg in 1933 heeft aan de Ker- kenordening toegevoegd artikel LXXXIV, luidende als volgt:

„De kerken, die in classes, particuliere synoden en generale synode samenkomen, vormen te zamen even zoovele vermogensrechtelijke eenheden ten aanzien van de stoffelijke aangelegenheden, die haar onder- scheiden in classicaal, particulier synodaal en generaalsynodaal verband gemeen zijn. Deze eenhe- den worden in en buiten rechte vertegenwoordigd zoowel door de respectieve classicale, particuliere synodale en generaalsynodale vergaderingen, als door deputaten, die door deze vergadering worden benoemd, geconstitueerd en ontslagen en in al hun handelingen door hun instructie zijn gebonden“.

Ondergeteekenden werden door de Synode tot Depu- taten aangewezen inzake de zekerstellingen van bezit- tingen der gezamenlijke Kerken.

Het is niet te verwonderen, dat bij Deputaten verschil- lende vragen inkwamen, wat men te doen had ten aan- zien van de overschrijving van onroerende goederen.

Ondergeteekenden hebben toen bezwaar gemaakt om te adviseeren tot overschrijving over te gaan.

Welswaar was ter vergadering van de Synode in Middelburg medegedeeld, dat de toenmalige Minister van Justitie geen bezwaar had tegen de opname van dit artikel en dat de Minister van Financiën had toegezegd, dat overschrijving van de onroerende goederen in verband met de invoering van artikel LXXXIV zonder kosten zou kunnen geschieden, doch geenszins stond hierdoor vast, dat ook de rechtspraak in Nederland de meerdere vergaderingen als rechtspersonen zou erkennen.

Teneinde zooveel mogelijk rechtszekerheid te verkrij- gen hebben Deputaten het van belang geoordeeld een uitspraak van ons hoogste rechtscollege te krijgen over de vraag der rechtspersoonlijkheid.

Deputaten hebben daartoe gekozen den gebruikelijken weg om een procedure op te zetten, met geen ander doel, dan de rechtsvraag voor al onze Kerken van be- lang aan den Rechter in hoogste instantie te onder- werpen.

Hiertoe werd eerst door de Classis 's-Hertogenbosch een bedrag aan een der Kerken betaald en daarna van die Kerk teruggevorderd. De Kerk antwoordde het geld te hebben ontvangen en op het bedrag geen recht te hebben. Zij merkt echter op, dat de classis 's-Hertogen- bosch het bedrag niet kon terugvorderen omdat deze classis geen rechtspersoonlijkheid bezat en dus niet in rechte kon optreden.

Op deze wijze kreeg de rechter dus uitspraak te doen over de rechtspersoonlijkheid van de classis 's-Herto- genbosch der Gereformeerde Kerken.

Nadat het Gerechtshof 's-Hertogenbosch aan de clas- sis Den Bosch der Gereformeerde Kerken rechtspersoonlijkheid had ontzegd, is van het arrest beroep in cassatie aangeleekend.

In deze cassatie-procedure heeft de Hooge Raad bij arrest van 13 Mei 1938 uitspraak gedaan.

De rechtsoverwegingen van dit arrest luiden als volgt:

„Overwegende omtrent de gegrondheid van het be- roep:

dat in dezen stand van het geding vaststaat, dat de Gereformeerde Kerken in Nederland in diere voege georganiseerd zijn, dat zich verenigingen van zelve rechtspersoonlijkheid bezittende Kerken onder den naam van Classes gevormd hebben mede teneinde als eenheden aan het rechtsverkeer deel te nemen;

dat de wet van 22 April 1855 Stbl. 32 aan het op- treden als rechtspersoon door zoodanige Classis geen belemmering in den weg legt, daar de vrijheid, die de wet van 10 September 1853 Stbl. 102 aan de kerk- genootschappen verzekert om alles, wat hun gods- dienst en de uitoefening daarvan in eigen boezem be- treft te regelen, medebrengt, dat genoemde wet van 1855 ten aanzien van de kerkgenootschappen niet van toepassing is;

dat derhalve de vraag, of de onder den naam van Classis gevormde vereniging van Gereformeerde Kerken overeenkomstig haar bestemming vermag op te treden als rechtspersoon, moet worden beantwoord naar hetgeen het gemeene recht daaromtrent inhoudt; dat zoodanige groep van rechtspersonen valt onder de verenigingen, welke artikel 1690 Burgerlijk Wet- boek als zedelijke lichamen erkent, die ingevolge arti- kel 1691 evenals natuurlijke personen aan het bur- gerlijk rechtsverkeer kunnen deelnemen;

dat mitsdien de Classes der Gereformeerde Kerken in Nederland aan deze wettelijke bepalingen de hoe- danigheid van rechtspersoon ontleenen;

dat het Hof ten onrechte tot de slotsom is gekomen, dat deze Classes niet zijn rechtspersonen en dat, al waren zij dit wel, dan nog aan de Classis 's-Herto- genbosch rechtspersoonlijkheid moest worden ontzegd, door voor het bestaan van een zedelijk lichaam in den zin van het Burgerlijk Wetboek meerdere eischen te stellen dan de bij dit wetboek gegeven regeling toe- laat, terwijl de onjuistheid van 's-Hofs opvatting, dat een zoodanig lichaam niet kan bestaan zonder bestuur, met name nog blijkt uit artikel 1694 Burgerlijk Wetboek, dat voorzieningen treft juist voor het geval, dat een zedelijk lichaam geen bestuur mocht hebben; dat het middel mitsdien terecht klaagt over schen-

Het geloof der kleenen!

Uw geloof heeft u behouden! sprak Jezus tot den Samaritaan. (Luk. 17:19). Waarschijnlijk is deze man zich niet in het minst bewust geweest, dat hij geloof bezat. Voor een klein tentamen in de eigenschappen des geloofs zou hij als een baksteen gezakt zijn. Van kennis en vertrouwen, van hebbe- lijkheid en dadelijkheid heeft hij geen notie gehad. Nog veel minder zal hij een recht onderscheid heb- ben kunnen maken tusschen historie-, tijd- en wondergeloof.

Over zijn geloof heeft hij dan ook niet gesproken. Wel was hij totaal bij de verlossing betrokken. Zijn ooren, de verminkte olifants-ooren van een me- laatsche, hebben het bevel van den Meester opge- vangen: Ga heen, vertoon uzelf den priester! Hij heeft toen niet gevraagd: Ja, dat zegt Jezus wel tot ons tieners, maar is dat nu ook voor mij, den Samaritaan? Zijn ongelukkige voeten hebben hem gedragen tot de strenge keuring door den priester, die de Wet bewaart. Hij heeft zich zoo aan de be- lofte overgegeven, dat hij het waagt de Wet in het aangezicht te zien. Dan gaat hij, de eenigste van de tien, terug naar den Heiland, met groote stem God verheerlijkende! De voorbijgangers zullen mis- schien met ergernis gezegd hebben: wat blert die vent! Daar is bij den Samaritaan geen oogenblik aarzeling of hij mag gaan; Heer, waar dan heen? Tot U alleen! Gelukkige man, hij had niemand anders! Hij was niet in de verleiding om nog eerst eens aan den één of anderen zwaren dominee, of het één of ander innig kind te vragen of hij wel gaan mocht, hij ging! De discipelen zullen er waarschijnlijk anders over gedacht hebben. Wij hebben geen portret-album van hen, maar als wij hen ons in deze dagen vóór de verheerlijking voorstellen met bedenkelijke gezichten, dan zullen wij niet ver van de waarheid af zijn. Mag die man gelooven, kan hij gelooven? Zooals een jongste be- diende soms zoo uit de hoogte kan vragen: Moet u den patroon spreken? zoo drongen zij zich gaarne tusschen Jezus en de mensen in! Zij hadden wel een taak: bedienaars der genade, uitdeelaars der barmhartigheden Gods te worden. Maar zij als wij waren veel meer de gunnen-vóór-de-kluis met den vinger aan de browning en den voet op de alarm- schel. Maar de Heiland zegt tot den melaatsche: uw geloof heeft u behouden!

Laat dit heerlijk evangelie-woord geen strik voor uw ziel worden! Er wordt nergens ongelooviger over gesproken dan van het geloof! Dan gaan wij van het geloof onzen zaligmaker maken! Je geloof moet het doen! Zoo dachten de negen melaatschen er over. Zij zeiden van zichzelf: ons geloof heeft ons behouden! Jezus was een schakel in hun verlossing, meer niet! Jezus was de hand, die het nieuwe leven aan den gang had gebracht, meer niet. Zulk een geloof is van den Heere vervloekt. Kan ik gelooven? vraagt gij. God geve dat gij het nooit kunt, dat wil zeggen nooit op die ma- nier, waarop gij u verkeerdelijk het geloof voor- stelt! Mag ik gelooven? is uw vraag. Neen, drie- werf neen, gij moogt niet gelooven op deze wijze waarop gij het geloof opvat! Gij moogt niet ge- looven, dat Jezus een schakel is; de hand, die het nieuwe leven in gang zet. Dat geloof zal u niet behouden, maar daarmee zult gij gewisselijk ver- loren gaan!

Het geloof is niet de Zaligmaker, maar de Zali- gmaker is het geloof! Hij is de inhoud van het ge- loof, Zijn leven en sterven, Zijn bloed en wonden, Zijn gehoorzaamheid en liefde zijn de vaste grond, waarin mijn anker eeuwig hecht. Hij is ook de Werkmeester van het geloof, Hij legt het in de harten, Hij werkt en versterkt het, niet door ver- handelingen over het geloof, maar door de mid- delen der genade.

Waarin ligt het groote verschil tusschen de negen en den Samaritaan? De negen hadden den Heiland „ergens voor“ nodig, de Samaritaan had Jezus nodig. De negen geloofden in hun genezing. De Samaritaan geloofde in den Verlosser. De negen rustten in hun geloof, de Samaritaan rustte in Christus. Dan treedt de Heiland ook op als de eenige Keurmeester des geloofs, en als de Priester, die rein verklaart van de melaatschheid der zonde, spreekt Hij: uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede!

N. B.

ding van voormelde wetsartikelen, terwijl uit het bo- venaande tevens volgt, dat de klacht, dat het Hof ook ten onrechte heeft geoordeeld, dat de eischers niet voldoet aan de eischen, die het Hof meende te mogen stellen voor haar bestaan als rechtspersoon, niet meer behoeft te worden onderzocht;

Vernietigt het bestreden arrest“.

Deputaten deelen mede, dat voor Gereformeerde Ker- ken exemplaren van het arrest bij den Rapporteur van Deputaten beschikbaar zijn.

Naar aanleiding van het arrest van den Hoogen Raad veroorloven Deputaten zich nog een enkele opmerking.